

НАПРЯМ 7. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Заславська Марія Сергіївна

*викладач кафедри управління та адміністрування,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-484-2-40>

СТУПІНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Впровадження штучного інтелекту в економіку породжує чимало дискусій. Прогнозується, що штучний інтелект сприятиме зростанню продуктивності. У 2024 році ринок генеративного штучного інтелекту перевищив 25,6 мільярда доларів завдяки швидкому впровадженню та зростаючій інтеграції можливостей штучного інтелекту в різних галузях [4]. Однак масштаби впливу штучного інтелекту залишаються невизначеними. Головною стурбованістю є ймовірність масштабного перерозподілу робочої сили. Адже, поступово відбувається заміна людської праці штучним інтелектом, або доповнення ним. Компанії вже активно застосовують цю технологію в різних сферах, а в окремих регіонах спостерігається стрімке зростання інвестицій у її розвиток.

Згідно даним дослідження McKinsey різні галузі мають різні моделі інвестування в штучний інтелект. Компанії, що витрачають найбільшу частку витрат на нього у порівнянні з іншими, зосереджені в галузях охорони здоров'я, технологій, засобів масової інформації та телекомунікацій, передових галузей промисловості та сільського господарства. Компанії, що займаються фінансовими послугами, енергетикою, споживчими товарами та роздрібною торгівлею, розробкою обладнання та будівництвом, а також подорожами, транспортом та логістикою, витрачають менше [5]. Це зумовлено низьким середнім рівнем чистого прибутку в галузях,

що працюють на масовий ринок, а отже, потребують вищої впевненості перед впровадженням дорогих технологічних оновлень на рівні всього підприємства.

У країнах ЄС у 2024 році зафіксовано збільшення частки підприємств, які використовують технології штучного інтелекту, порівняно з 2023 роком. 13,5% підприємств у 2024 році із 10 і більше співробітниками використовували технології штучного інтелекту для ведення свого бізнесу. Найвищі частки цих підприємств у Данії (27,6%), Швеції (25,1%) та Бельгії (24,7%). Найменші – Румунія (3,1%), Польща (5,9%) і Болгарія (6,5%) [6].

В деяких видах економічної діяльності ШІ використовується набагато частіше, ніж в інших, підкреслюючи актуальність для певних видів діяльності. У 2024 році в країнах ЄС найбільшою часткою підприємств, які використовували штучний інтелект були в інформаційно-комунікаційному секторі (48,72%) та професійні, наукові та технічні послуги (з 30,53%). У всіх інших видах економічної діяльності частка підприємств, які використовують ШІ, була нижче 16%. Цей показник коливався від 15,45% (операції з нерухомістю) до 6,09% (житлові послуги та будівництво) [7].

Найпоширенішим застосуванням технології штучного інтелекту є створення початкових чернеток текстових документів – 9%, за ними слідує персоналізований маркетинг – 8%, узагальнення текстових документів – 8%, і створення зображень та/або відео – 8%. Більшість відомих провідних випадків використання належать до функції маркетингу та продажів [3]. У країнах ЄС у 2024 році технології штучного інтелекту використовували 6,88% підприємств. Технології штучного інтелекту, що генерують письмову або усну мову – 5,41% підприємств. Технології штучного інтелекту, які перетворюють усну мову в машиночитаний формат (розпізнавання мови), машинне навчання для аналізу даних, технології, що автоматизують різні робочі процеси або допомагають у прийнятті рішень, і технології ідентифікації об'єктів або осіб на основі зображень (розпізнавання зображень, обробка зображень) використовувалися між 4,78% і 3,23% підприємств. Технології штучного інтелекту, які дозволяють машинам фізично рухатися, спостерігаючи за навколишнім

середовищем і приймаючи автономні рішення використовували 1,01% підприємств [7].

Українці також почали дедалі більше помічати застосування штучного інтелекту, і згідно з даними опитувань, його застосування спостерігається в охоронних системах (42%), креативній індустрії (41%), банківських послугах (40%), обслуговуванні клієнтів (40%), медицині (35%), медіа (32%), транспорті та логістиці (31%), роздрібній торгівлі та електронній комерції (28%), виробництві продуктів харчування (19%), урядових послугах/адмініструванні (14%) [1]. Таким чином в Україні прослідковуються деякі відмінності від глобальної тенденції з розподілу впровадження штучного інтелекту серед галузей економіки, що зумовлюється поєднанням структурних особливостей економіки, технологічного стану галузей, фокусом на зовнішній ІТ-ринок та обмеженими ресурсами через кризові обставини. Проте війна спровокувала активне впровадження штучного інтелекту у військові технології, кібербезпеку та аналітику даних.

Таблиця 1

**Ступінь впровадження штучного інтелекту (ШІ)
в Україні та у світі за галузями економіки,
що найбільше його застосовують**

Галузь	Світові тенденції впровадження ШІ	Ступінь впровадження ШІ в Україні	Сфера застосування в Україні
Фінанси та банкінг	Автоматизація ризик-аналізу, чат-боти, виявлення шахрайства	Часткове впровадження, переважно у великих банках	ПриватБанк, monobank використовують ШІ, але загалом галузь ще розвивається
Промисловість	Smart Factory, предиктивне обслуговування, оптимізація виробництва	Низький рівень впровадження через застарілі технології	ШІ впроваджується точково, часто за підтримки міжнародних проєктів

Охорона здоров'я	Діагностика на основі ШІ, персоналізована медицина, аналіз знімків	Початкові кроки, пілотні проєкти, стартапи	Деякі лікарні, при підтримці міжнародних проєктів. Перешкоди: брак даних, регуляторні питання, нестача цифрової інфраструктури
Сільське господарство	Дрони, аналіз ґрунтів, прогнозування врожайності, агроботи	Зростає інтерес, особливо у великих агрокомпаній	Потенціал великий, особливо для агротех-стартапів
Транспорт і логістика	Оптимізація маршрутів, автономні авто, динамічне управління ланцюгами постачання	Обмежене використання, здебільшого аналітика маршрутів	Впровадження в основному у приватному секторі логістичних компаній
Торгівля (ретеїл)	Персоналізація, аналітика поведінки клієнтів, динамічне ціноутворення	Онлайн-ритейл – часткове впровадження, офлайн – мінімальне	Prom.ua, Rozetka використовують елементи ШІ
Освіта	Адаптивне навчання, автоматизована перевірка, чат-асистенти	Початковий рівень, декілька EdTech проєктів	Використовується здебільшого в приватних платформах, а не у державній системі
Військова галузь	Аналітика даних, автономні системи, розвідка на базі ШІ	Активний розвиток через воєнні потреби	Україна є одним зі світових лідерів у застосуванні ШІ у військових технологіях

Джерело: узагальнено автором

Штучний інтелект має колосальний потенціал для розвитку в Україні – від модернізації ключових галузей економіки до створення

інноваційних рішень світового рівня. В Україні протягом останніх 10 років кількість AI-спеціалістів/ок зросла у 5 разів і складає 5200 професіоналів/ок станом на січень 2024 року. Порівняно з іншими європейськими країнами, Україна має вищу концентрацію AI-стартапів у сферах маркетингу, геймінгу та програмного забезпечення для бізнесу. Це свідчить про накопичену експертизу українців/ок у цих галузях. Три найбільші українські AI-стартапи оцінюються в понад 14,5 млрд доларів, а дві українські AI-компанії стали єдинокористувачами: Grammarly – Мовний асистент та People.ai – Платформа з AI-аналітикою доходів [2]. Найбільш розповсюджені ШІ-продукти, якими вже користувались українці є послуги чат-бота, технології розпізнавання обличчя, чат GPT, персональні асистенти [1]. Динамічний розвиток екосистеми штучного інтелекту в Україні свідчить про великі можливості країни у сфері інноваційних технологій. Зростання кількості фахівців, активне формування AI-компаній та вихід українських стартапів на глобальний ринок підтверджують здатність національного IT-сектору конкурувати на світовій арені та сприяти цифровій трансформації економіки.

Завдяки застосуванню штучного інтелекту організації відчули як скорочення витрат, так і збільшення доходів. Сфери, з найбільшою часткою економією витрат, це виробництво (55%), надання послуг (54%) і ризик (44%). Що стосується збільшення доходу, функції, які найбільше виграють від штучного інтелекту, включали виробництво (66%), маркетинг і продажі (65%) і ризики (64%). Значна кількість респондентів повідомляють про зменшення витрат (42%) і збільшення доходу (59%) в результаті використання штучного інтелекту, що свідчить про те, що штучний інтелект відчутно допомагає підприємствам покращити прибутки [3]. Таким чином, впровадження штучного інтелекту демонструє реальний економічний ефект, сприяючи підвищенню ефективності бізнес-процесів та забезпечуючи зростання фінансових показників підприємств у різних галузях.

Застосування технологій штучного інтелекту в сучасному підприємницькому середовищі виступає ключовим чинником підвищення ефективності управління та адаптивності бізнесу до цифрових викликів. Інтеграція ШІ дозволяє суттєво оптимізувати

операційні процеси, вдосконалити механізми прийняття рішень, зменшити витрати ресурсів і покращити якість обслуговування споживачів. Найважливіше те, що ШІ прискорює ці операції до безпрецедентної швидкості, забезпечуючи швидкі інновації, адаптацію та масштабованість на ринку, що швидко розвивається. У контексті стрімкої еволюції ринку та посилення конкуренції, штучний інтелект набуває стратегічного значення як засіб забезпечення стійкого розвитку та технологічного зростання підприємств.

Список використаної літератури:

1. Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри. URL: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A8%D0%86.pdf>
2. AI-ЕКОСИСТЕМА УКРАЇНИ: ТАЛАНТИ, КОМПАНІЇ, ОСВІТА. 19.06.2024. URL: <https://aihouse.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/AI-Ecosystem-of-Ukraine-by-AI-HOUSE-x-Roosh-UA.pdf>
3. Artificial Intelligence Index Report 2024. URL: https://hai-production.s3.amazonaws.com/files/hai_ai-index-report-2024-smaller2.pdf
4. Fernandez J. The leading generative AI companies. March 4, 2025. URL: <https://iot-analytics.com/leading-generative-ai-companies/>
5. Superagency in the workplace: Empowering people to unlock AI's full potential. January 28, 2025 URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/superagency-in-the-workplace-empowering-people-to-unlock-ais-full-potential-at-work#/>
6. Usage of AI technologies increasing in EU enterprises. 23 January 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250123-3>
7. Use of artificial intelligence in enterprises. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Use_of_artificial_intelligence_in_enterprises